

Tenu Karmas (1924-2014) personība un devums terminoloģijas attīstībā, latviešu, lībiešu un igauņu valodas sakaru pētniecībā un popularizēšanā

Daina Gavare, Mg. sc. soc.
LU Bibliotēkas Krājuma izmantošanas un attīstības departamenta eksperte, pētniece
© LU Bibliotēka, 2019

Latviešu terminoloģija simts gados: pirmās Terminoloģijas komisijas atceres konference
2019. gada 3. oktobris, Rīga, Latvijas Nacionālā Bibliotēka



Tenu Karma (*igauņu*: Tõnu Karma)
dzimis skolotāju ģimenē 1924. gada
1. maijā Tērbatā (Igaunijā).

Izglītība:

- Tērbatas pilsētas 15. pamatskola,
- 1. ģimnāzijas humanitārā klase,
- 1946. - 1951.g. – studijas Tartu
Universitātes Vēstures un filoloģijas
fakultātē igauņu filoloģiju somugru
valodu nozarē,
- 1951.-1954.g. – studiju
pārtraukums,
- 1955.g. atsāk studijas Tartu
Universitātē



Biogrāfija



1956. gads



Tenu Karma pie sava rakstāmgalda.
20.gs. 40.gadu beigās

Autobiogrāfija.

Es, Tenu Juhana d. Karma, esmu dzimis
1924.g. 1. maijā Tartu pilsētā (Igaunijā) skolotāju ģimenē.

No 1931.-36.g. mācījos Tartu pilsētas 15. pamatskolā,
no 1936.-40.g. ģimnāzijā (Tartu Pedagoģiski Progimnāzijas)
un no 1940.-42.g. Tartu I vidusskolas humanitārā no-
daļā. Okupācijas laikā studēt nevarēju, jo universitātē
iestājoties, tālāk bez gatavības apliecinātas prasīja vēl
vienādu dienotānu t.s. darbadienotā, 6 mēnešu dienotā
fasistiskajā armijā vai aizsargos. Tāpēc pēc vidusskolas
pabeigšanas sāmu strādāt par laimestradnieku Tartu
apriņķī. No vairākiem opaidu mobilizācijām izglātos
sava veselības stāvokļa dēļ. 1944.g. 8. augustā totā-
lajā mobilizācijā tomēr tiku iesaukts un aizsūtīts
uz Vilandi (Viljandi) 40. rezerves daļā. Kad pēc
44 dienām šo daļu gatavojās sūtīt uz fronti, no
stāt aizbēgt, neregulārus piedalīties kaujās pret Sa-
ksu armiju. Tā kā man dokumenti bija atņemti mobi-
lizējot, tad cēla uz mājām saņemamiešu postenis
maui aizbēgt un sūtīja uz filtrācijas punktu.
1945.g. 30. novembrī pēc manas personas pārbaudes man
deva atļauju atgriezties savā pastāvīgajā dzīves vietā – Tartu.
1946.g. mēneši universitātes otrā rajā vidusskolas abiturijas
sasaukums un iestājos Tartu Valsts universitātē, vēstures
un filoloģijas fakultātē, kur lēti 1951.g. pabeidzu
studiju igauņu filoloģiju somu-ugru valodu nozarē.

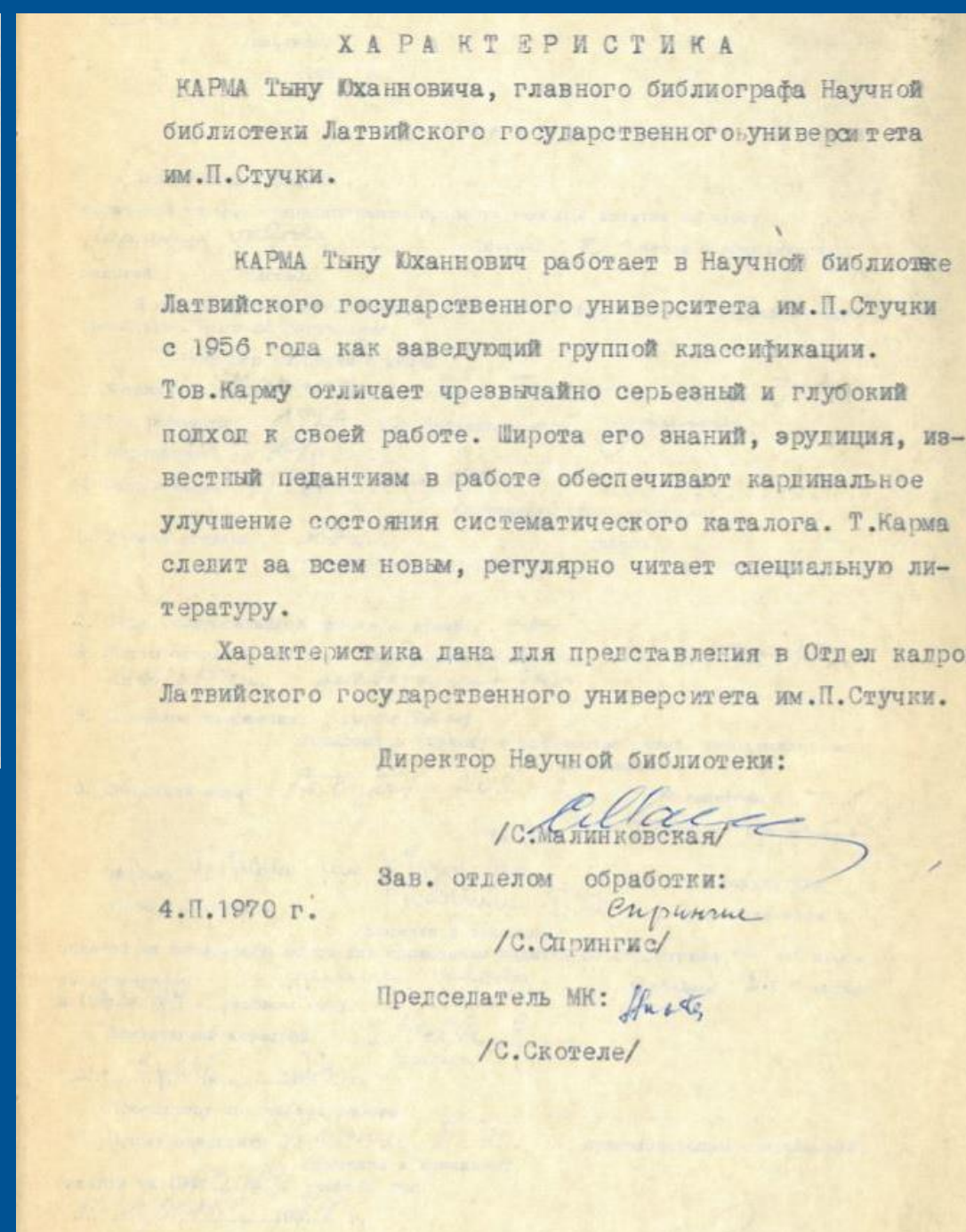
Autobiogrāfija, 1956. gads

Pirmā un vienīgā darba vieta no 1956. līdz 1994. gadam - Latvijas Valsts universitātes Zinātniskā Bibliotēka.

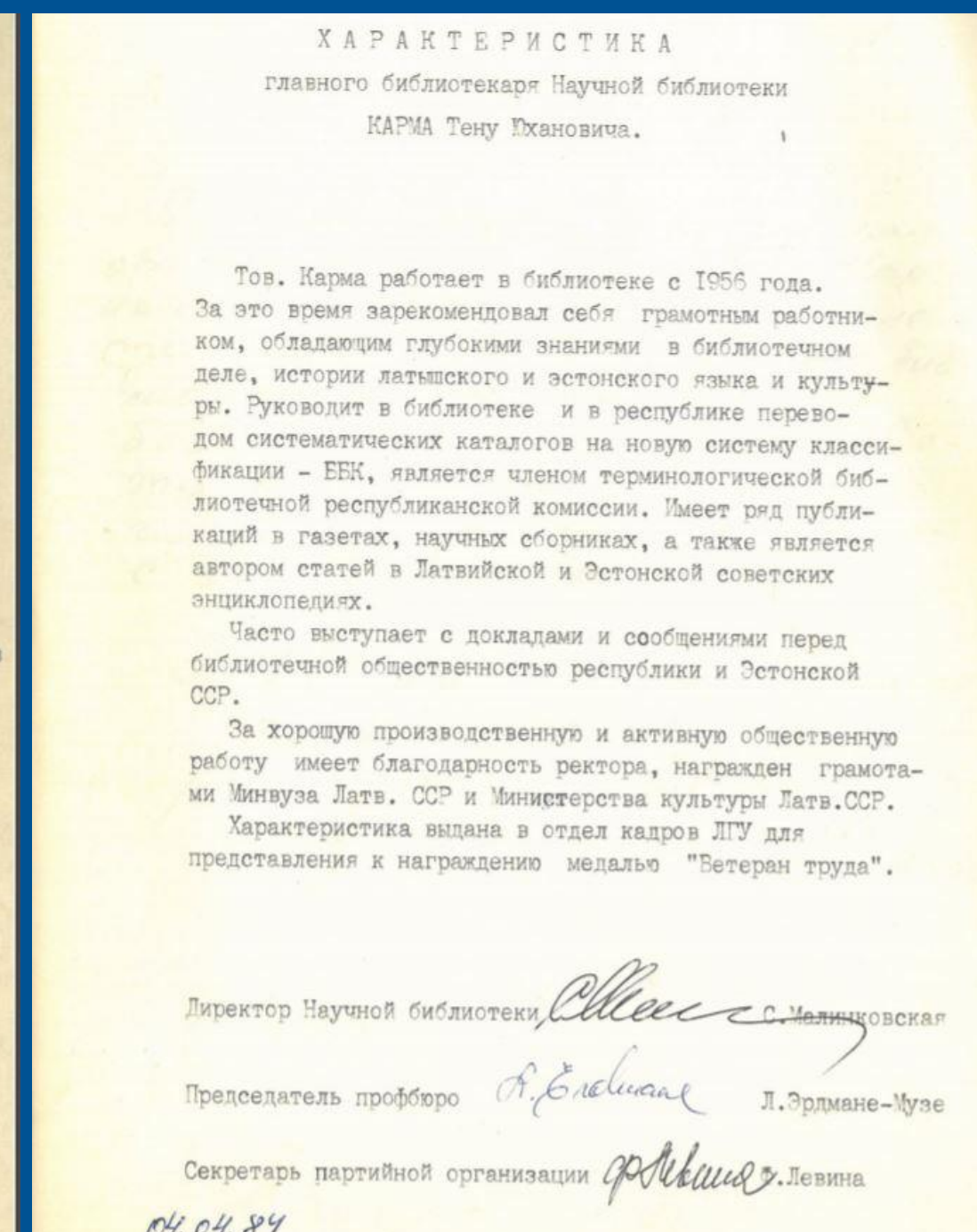
Direktore Sofija Maļinkovska Tenu Karmu raksturo «kā ārkārtīgi nopietnu darbinieku un ar dziļu pieeju savam darbam. Viņa zināšanu plašums, erudīcija un pedantisms darbā radikāli uzlabojis Sistemātiskā kataloga stāvokli.»



Tenu Karma pie sava grāmatu plaukta mājās, 60. gadi.



1970. gads (LU arhīva materiāli)



1984. gads (LU arhīva materiāli)

Klasifikācijas sektora darba
grupa LVU Zinātniskajā
Bibliotēkā 1987. gadā



No kreisās 1. rindā: Renāte Baltroka, Vēsma Lipsne, 2. rindā : Dzintra Medne, Tenu Karma un Skaidrīte Giluča. (Foto no S.Gilučas personīgā arhīva)

Dokumenti par Bibliotekārās un bibliogrāfiskās terminoloģijas

apakškomisijas aktivitātēm:

1. sēžu protokoli no 1972. - 1994.g.
2. pavēles 1982. un 1985. gads
3. Ziņas par darbu LPSR ZA Terminoloģijas komisijas bibliotekārās un bibliogrāfiskās terminoloģijas apakškomisijā:

1983.-1985. g;

1986. g.

1988.-1991. g.

V. LAČA LATVIJAS PSR VALSTS BIBLIOTEKA
Rīga, Kr. Barona ielā Nr.14, telefona 220740

DIE STAATS BIBLIOTHEK DER LETTISCHEN SSR
Rīga, Bibliotēkas 5

ГОСУДАРСТВ. БИБЛИОТЕКА ЛАТВИЙСКОЙ ССР ИМ. В. ЛАЦИСА
Рига, улица Кр. Барона, 14, телефон 223883

STATE LIBRARY OF THE LATVIAN SSR
Rīga, Bibliotēkas 5

74. 28. maijā
19__ g./r. 4__

№ _____
Ind. _____

PAVĒLE Nr. 23.

Apstiprinu Valsts bibliotēkas Terminoloģijas komisiju šādā sastāvā:

✓ D.Holšteine	- priekšsēdētāja
○ S.Liniņa	- " vietniece
○ V.Apīnis 223281	- loceklis
○ V.I.Daukste 212511	- " "
✓ Z.Eglīte	- " "
○ M.Gjača 223393	- " "
○ M.Izvestnija 229624	- " "
○ A.Jansone 221839	- " "
○ A.Mauliņa	- " "
○ A.Pavlova 229624	- " "
○ O.Straumīte	- " "
○ Dz.Vaivode 225792	- " "
○ S.Vilciņa	- " "
○ J.Viēka 225792	- " "
○ V.Viēka 212512	- " "
○ B.Zakeviča 228124	- " "

no Latv.PSR rep.Zinātniski tehniskās bibliotēkas
○ B.Papendika 1710nija lauk 6. 220304

○ V.Pokratniece 213187

no LPSR ZA Fundamentālās bibliotēkas
○ A.Brempele 4.lp. 3. 221221

no LPSR Valsts Grāmatu palātas
○ V.Ozola Bibliotēka: 5 221455

no RFI Zinātniskās bibliotēkas - J.Peile, S.Springe 4.lp. 78027

no LPSR rep.medicīnas zinātniskās bibliotēkas S.B.Kobele

no P.Stučkas LVU zinātniskās bibliotēkas S.Skotele Kompartiz

no P.Stučkas LVU Filoloģijas fak.žurnalistikas katedras 229435

○ R.Lukstiņa 42 211029 kr. Barona ielā 4

no LPSR ZA Valodas un literatūras institūta - Dz.Barbare

Pavēles
(LNB dokumentu arhīvs)

82. 14.janvārī

PAVĒLE Nr.6

Par V.Lāča Latvijas PSR Valsts bibliotēkas bibliotek un bibliogrāfiskās terminoloģijas apakškomisiju.

Apstiprinu V.Lāča Latvijas PSR Valsts bibliotēkas bibliotekārās un bibliogrāfiskās terminoloģijas apakškomisiju sastāvā:

1. Liniņa Silvija	- priekšsēdētāja (LPSR VB)
2. Mauliņa Anna	- priekšsēdētāja vietn. (LPSR VB)
3. Vanags Raimonds	- sekretārs (LPSR VB)
4. Apīnis Aleksejs	- loceklis (LPSR VB)
5. Balodis Edvīns	- " (LPSR VB)
6. Barbare Dzidra	- " (LPSR ZA)
7. Brempele Ārija	- " (LPSR ZA FB)
8. Broliša Aina	- " (RPI ZB)
9. Daukste Ilga	- " (LPSR VB)
10. Dēliņa Guna	- " (LPSR VB)
11. Eglīte Zina	- " (LPSR VB)
12. Karma Tenu	- " (LVU ZB)
13. Kite Rita	- " (LPSR VB)
14. Miķelsone Ideja	- " (LPSR VB)
15. Papendika Brigita	- " (RZTB)
16. Plēsuma Elza	- " (LPSR VB)
17. Pokratniece Valentīna	- " (CBRTI)
18. Puriņa Mārīte	- " (LPSR VB)
19. Skotele Solveiga	- " (LVU)
20. Turlaja Agra	- " (LPSR VB)
21. Vlasova Valentīna	- " (LPSR VB)
22. Vaivode Dzidra	- " (LPSR VB)
23. Zvirbule Helga	- " (LPSR GF)

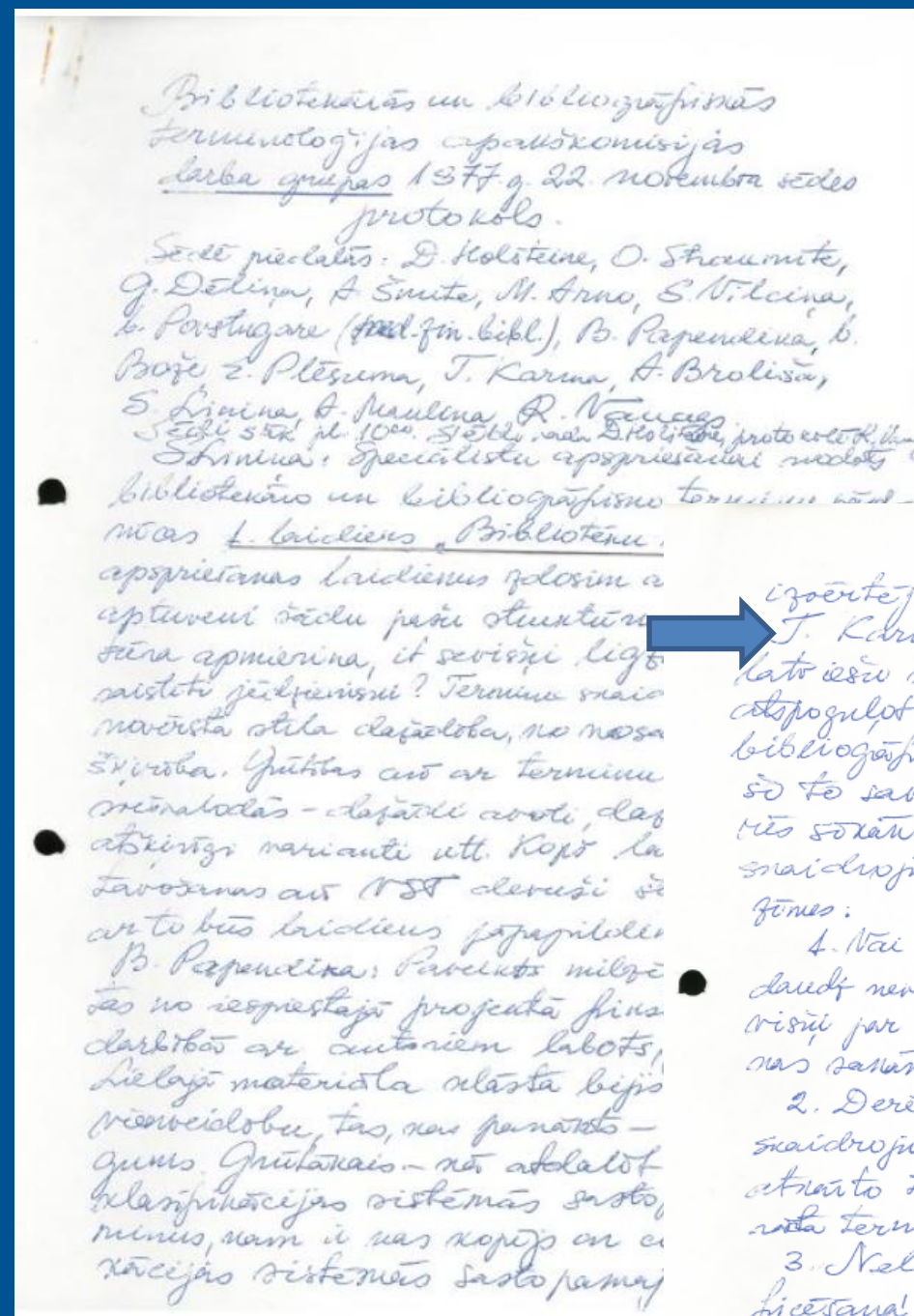
Direktore *A. Deglava* 2019-07-19 16:09
A. DEGLAVA

□ 1977.gada 22.novembra sēde
Apspriešanai nodots bibliotekāro
un bibliogrāfisko terminu
vārdnīcas 1. laidniens
“Bibliotēku katalogi”.

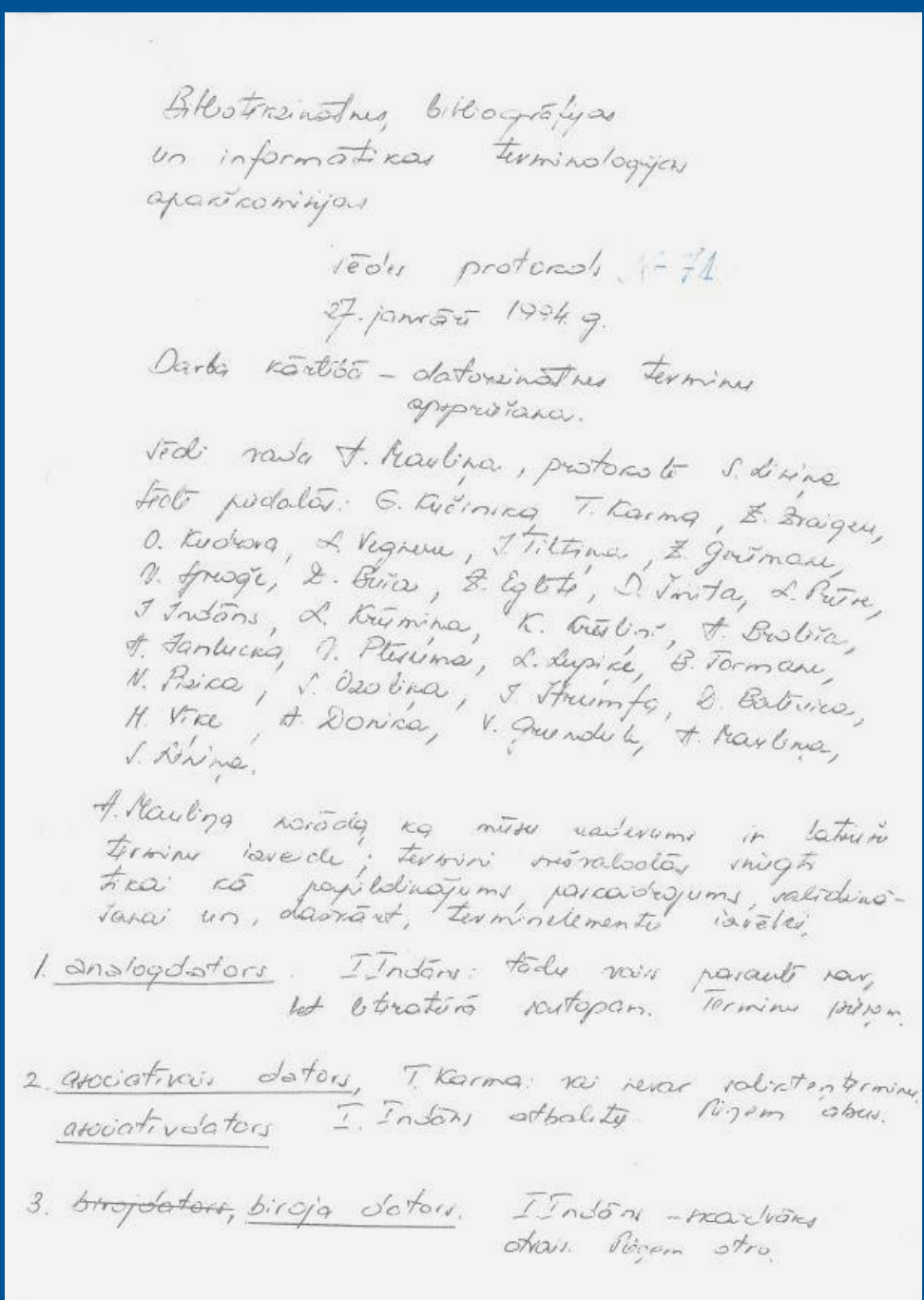
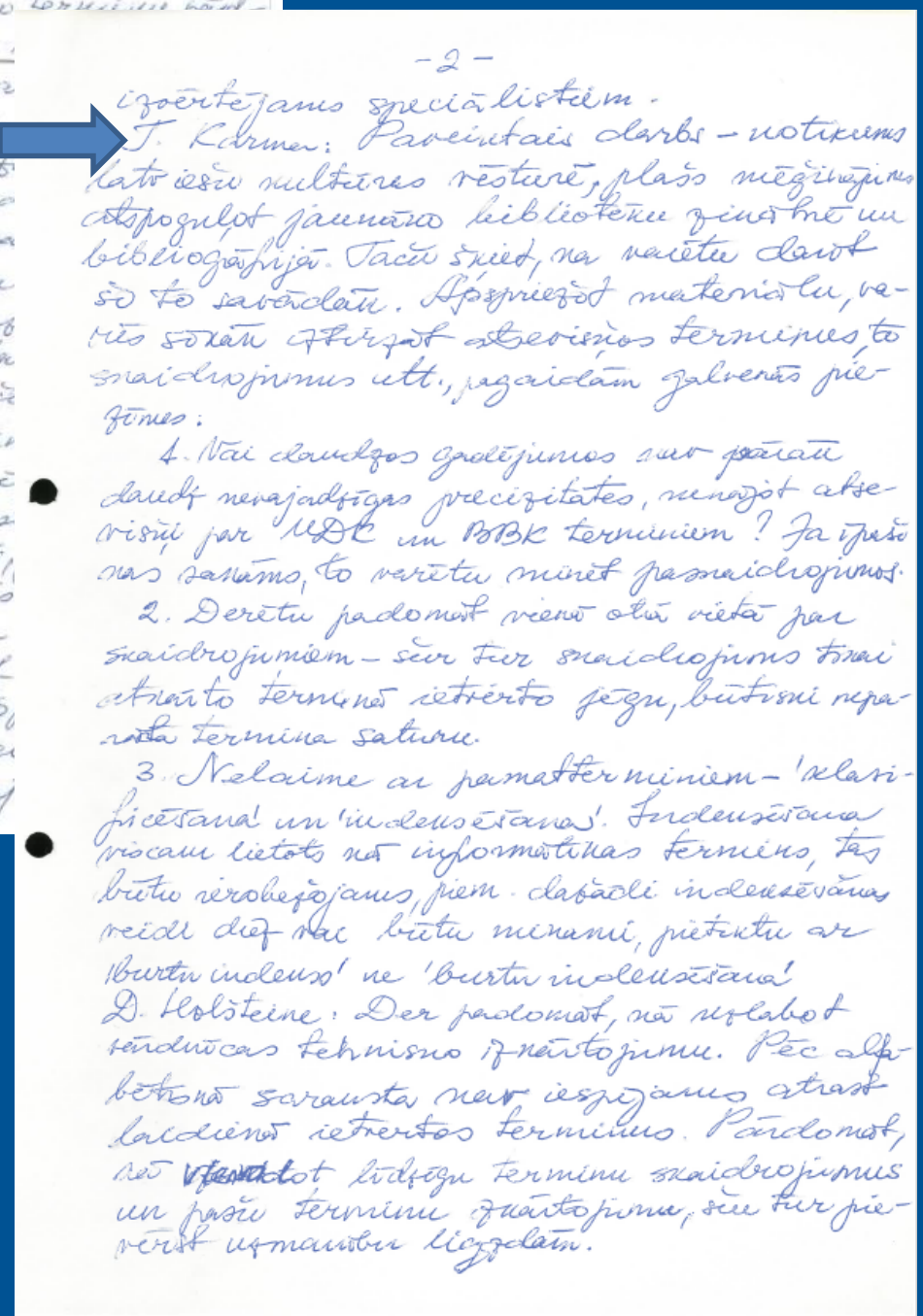
Jautājumi:
vai apmierina struktūra, terminu
skaidrojums, stilu dažādība u.c.

Paveiktais darbs – notikums
latviešu kultūras vēsturē, plašs
mēģinājums atspoguļot jaunāko
bibliotēku zinātnē un bibliogrāfijā.
Taču, šķiet, ka varētu darīt šo to
savādāk. Apspriežot materiālu,
varēs sīkāk iztirzāt atsevišķos
terminus, to skaidrojumus utt.

□ 1994.gada 27.janvāra sēde –
darba kārtībā datorzinātnes
terminu apspriešana



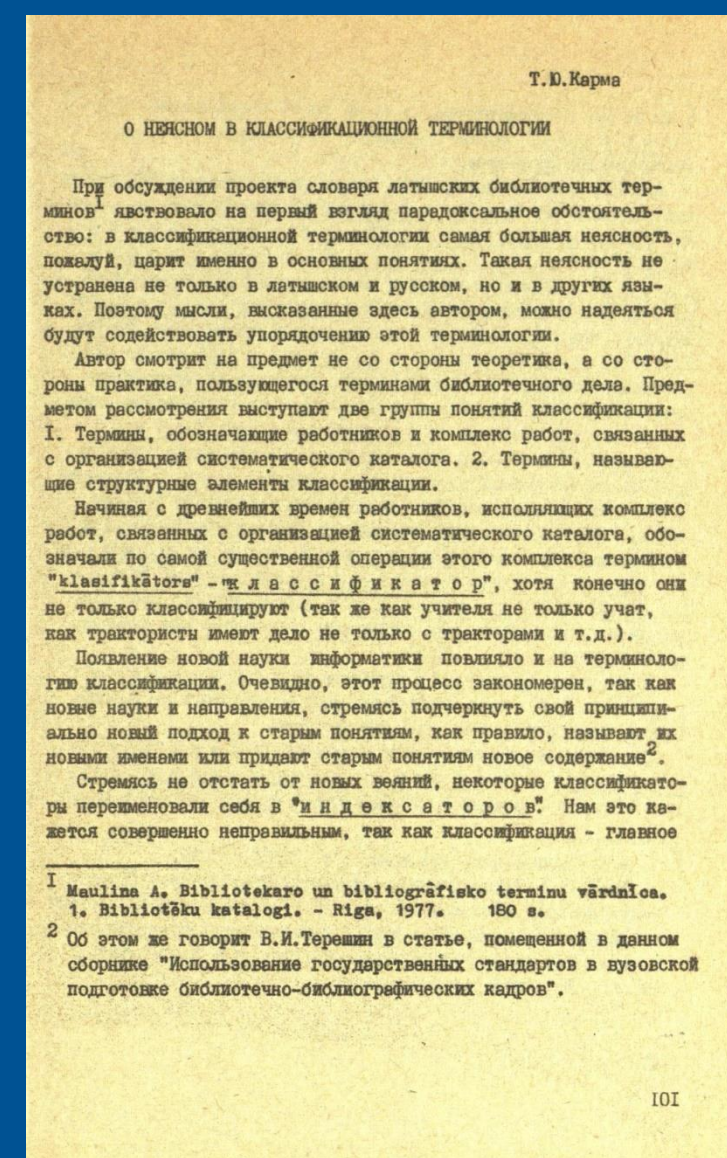
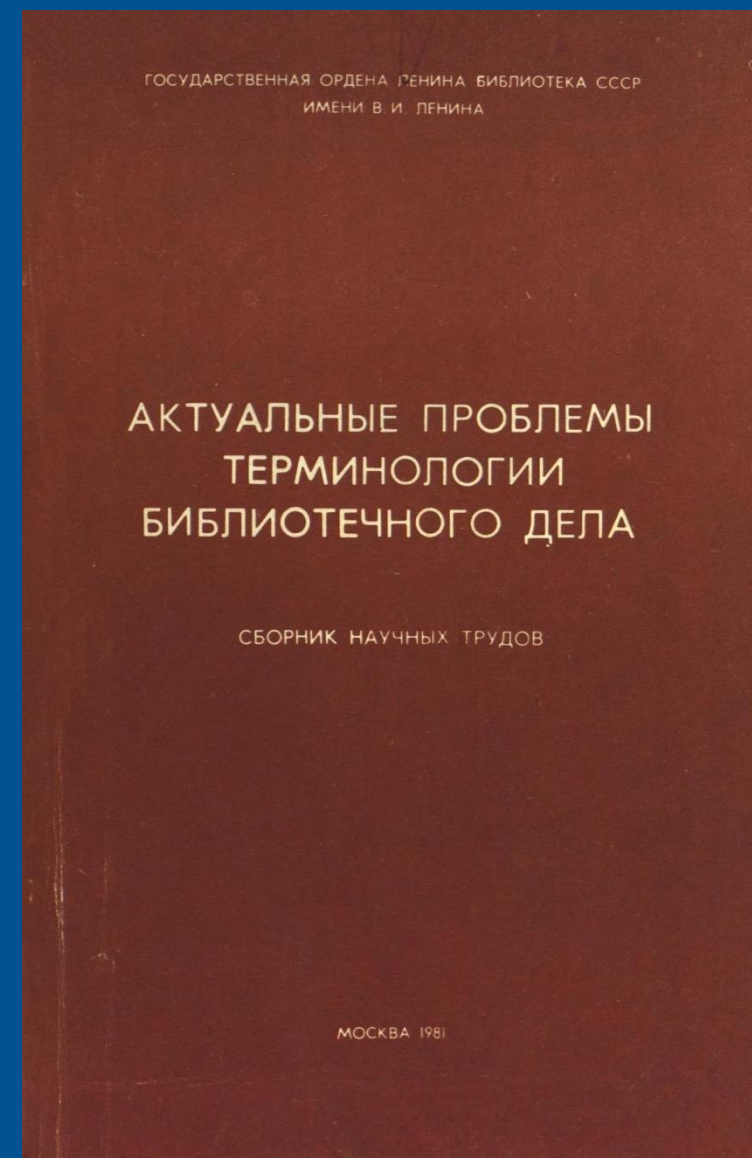
1977. g. 22.nov.
sēdes protokola
sākumlapas
(LNB dokumentu
arhīvs)



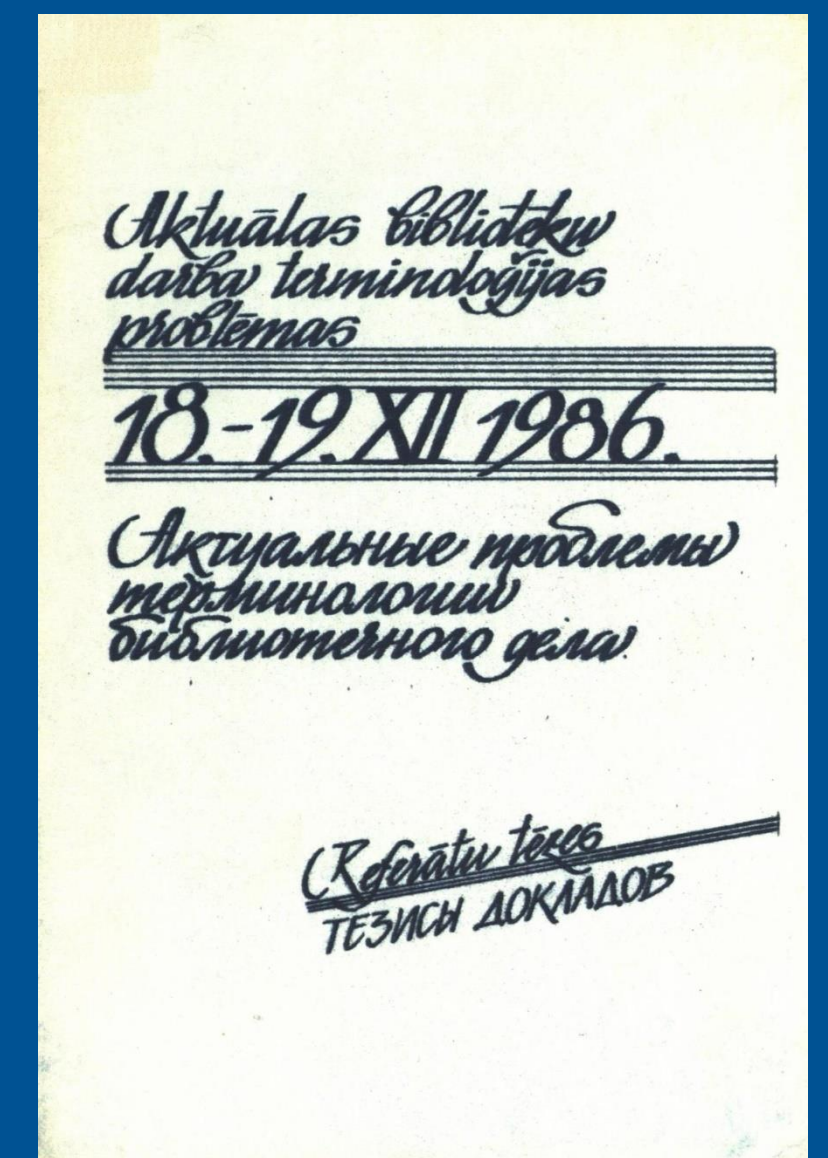
1994. g. 27. janv. sēdes
protokola sākumlapa

Dalība terminoloģijas konferencēs:

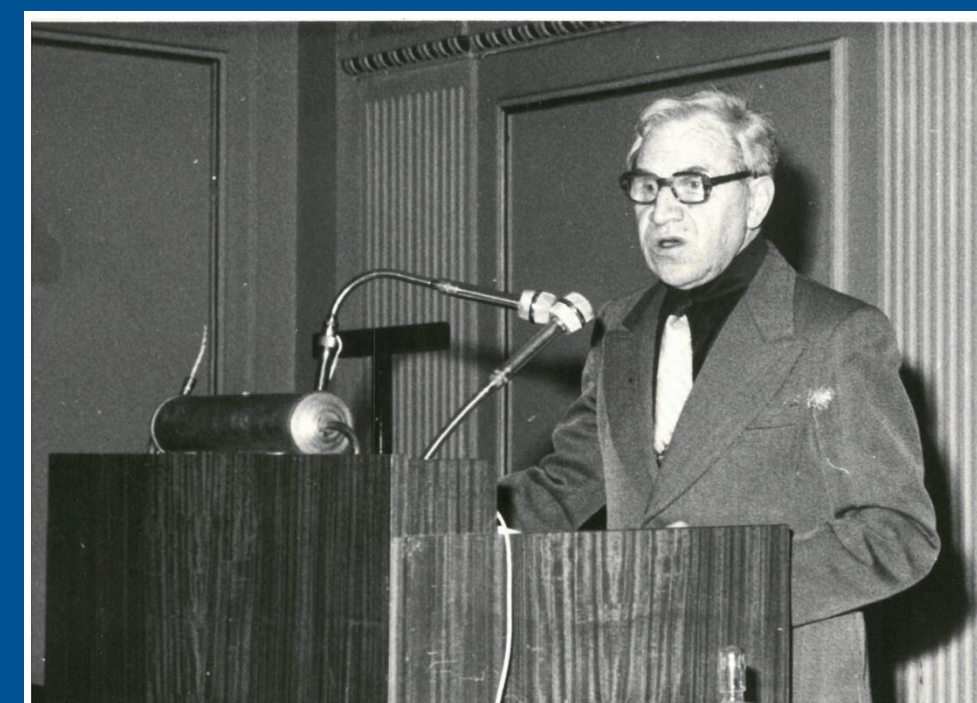
- ☐ 1979. gada
28.-29.novembrī
- ☐ 1986. gada
18.-19. decembrī



1979. gada konferences rakstu krājums un T. Karmas referāts



1986. gada konferences tēzes

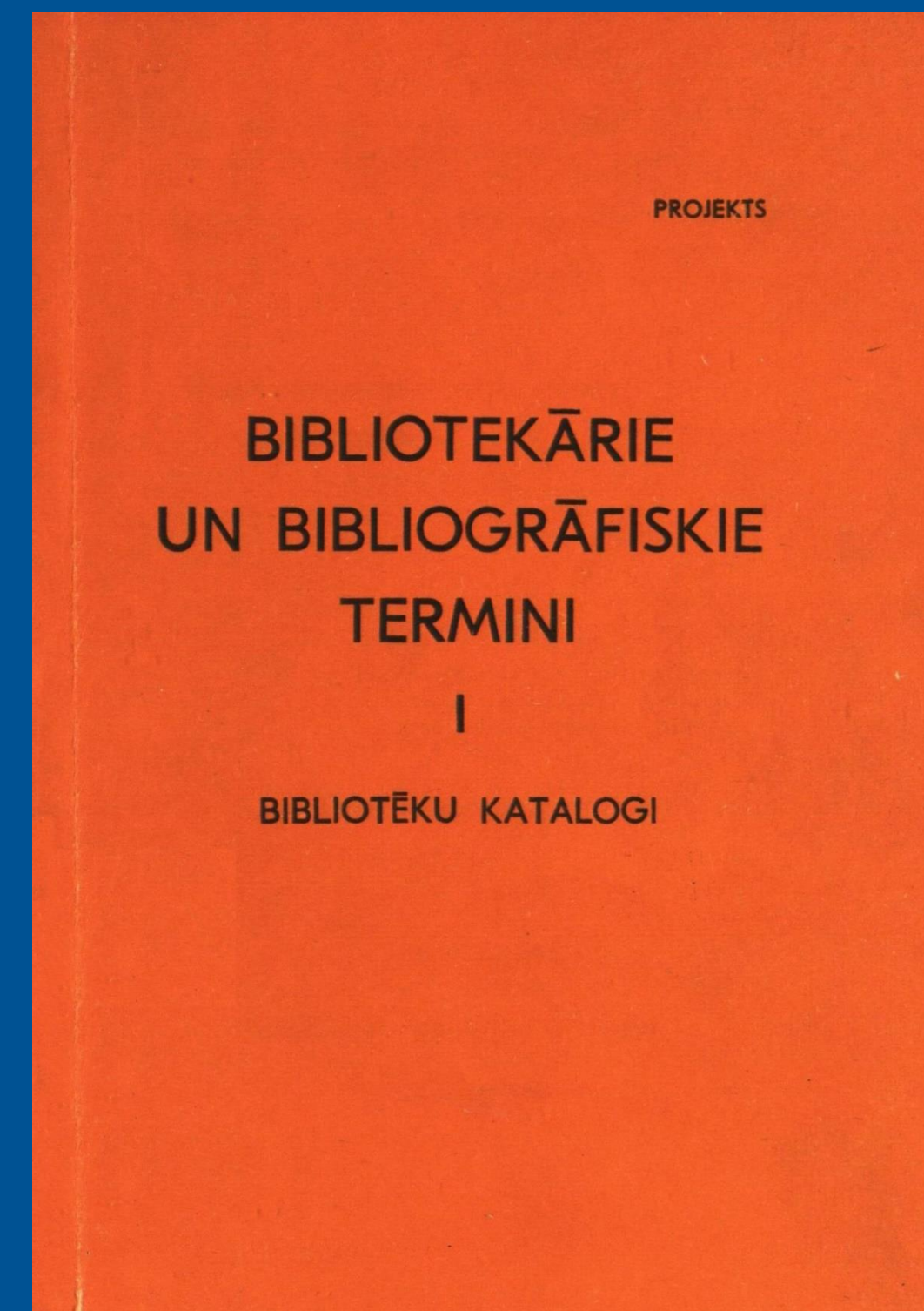


T. Karma konferencē,
80. gadi (?)

Terminoloģijas vārdnīcas,
kuru tapšanā ieguldījumu
devuši bibliotekārā darba
speciālisti,
Tenu Karma to skaitā.



Bibliotekārie un bibliogrāfiskie termini :
projekts / Viļa Lāča Latvijas PSR Valsts
bibliotēka. Zinātniskās pētniecības nodaļa ;
zinātniskā redaktore B. Papendika. Rīga :
LPSR VB, 1982



Liniņa, Silvija, Bibliotēku fondi un
katalogi : latviešu-angļu-vācu-
krievu terminoloģiska vārdnīca = /
sast. Silvija Liniņa, Anna Mauliņa ;
Latvijas Nacionālā bibliotēka. Rīga :
LNB, 1993. 312, [1] lpp.



Izstādes “Baltu valodu dialekti” (“Baltu kalpu tarmēs”) atklāšana Šauļu Universitātes Mākslas galerijā. Atklāšanai par godu muzejnieki un arī Tenu Karma viesojās Šauļos, apmeklēja arī “Baltu centru”, 2005. gada 1. aprīlī.



Rakstniecības muzejā, izstāde veltīta dialektoloģijai un profesores Martas Rudzītes 80.gadu atcerei, 2004.gads. Blakus sēž prof. Lidija Leikuma.



20./21. gs. mijā – starp grāmatām. Foto no Rūtas Karmas personīgā arhīva

Tenu Karmas mūža vērtīgākais devums – ir lībiešu vērtību izzināšana, etniskās apziņas celšana un stiprināšana, neskaitāmas publikācijas par lībiešu kultūras mantojumu.

Apguvis latviešu valodu un meklējis kopīgo latviešu un igauņu kultūras un valodas laukā.

Paldies par uzmanību!

daina.gavare@lu.lv

